

UDC 930.85 (4—12)

YU ISSN 0350—7653

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

COMITE INTERACADEMIQUE DE BALKANOLOGIE
DU CONSEIL DES ACADEMIES DES SCIENCES ET DES ARTS
DE LA R.S.F.Y.

INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

XVI—XVII

BELGRADE
1985—1986

<http://www.balcanica.rs>

физика, медицина). Имена су писана савременом ортографијом; само у изузетним случајевима, и то имена у оригиналу дата су у парентези.

Са методолошког становишта посебно је значајно да се књига са више аутора наводи под именом српског латинисте, што је и разумљиво, јер нас аутор и његов удео у делу веома занимају. Изгледа међутим да то није увек и најдоследније спроведено, па су неки српски латинисти нашли место међу хрватским ауторима. Управо тако једино и можемо схватити ону ограду на почетку предговора српским латинистима — „не сматрамо неопходним да овде, с малим изузетком, поново доносимо дела латиниста која су већ забележена у наведеним библиографијама“ (... ea latinistarum opera vel opuscula, quae in supra-

dictis bibliographiis iam notata erant, paucissimis exceptis, hic de novo afferre nequiquam necessarium esse iudicavimus).

У тако сложеном и изнад свега успешно обављеном послу, бележимо једва неколико углавном словних, штампарских пропуста: Graeci уместо Graci, bibliographise а треба bibliographiae, disposite уместо dispositi (auctores et tituli) — на стр. 5. и 6, и доцније на стр. 54, уместо Новаковић Стефан — читамо Стојан.

Иако невелик по обиму, овај библиографски приручник представља непроцењив допринос српској науци и култури XVIII и XIX века, јер старијих латинских текстова код Срба готово и није било, за разлику од хрватских и нарочито дубровачких латиниста од краја XV и XVI века.

Миодраг Стојановић

ЗБОРНИК У ЧАСТ ПЕТРА СКОКА

Zbornik u čast Petra Skoka o stotoj obljetnici rođenja (1881—1981), Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 1985, 553 str.

Овај зборник, посвећен нашем великом романисти и балканологу, научнику који нам је оставио, између осталог, *Етимолошки рјечник хрватскога или српскога језика*, представља прилог којим су некадашњи ученици и поштоваоци великог лингвисте обележили стогодишњицу његовог рођења (1881. годину). Многобројни прилози у овом тому говоре о угледу и замашности дела загребачког филолога али ћемо се ми, приказујући Зборник у „Balcanici“, задржати првенствено на оним радovima који се тичу балканолошког приступа проблемима о којима су писали разни аутори из наше земље и иностранства. А одмах ћемо рећи да је таквих прилога и највише.

Покушаћемо да их прикажемо сврставајући их по предмету на који су се поједини аутори усмерили, мада то није лако изводљиво, имајући у виду да неки од

прилога представљају комбиноване двеју или више врста интересовања.

Тако, кад је реч о општем погледу на балканологију као лингвистичку дисциплину, треба истаћи рад *Henrik-a Birnbaum-a, Los Angeles, New approaches to Balkan Linguistics*, стр. 79—87, који настоји да укаже на неке нове путеве у сагледавању лингвистичких проблема на Балкану.

Типологија представља интересовање *Вере Герерсдорфер, Задар, Типови романизама у „Етимолошкијском рјечнику хрватскога или српскога језика“ Патра Скока*, стр. 167—174.

Иначе, лексика је поље интересовања већег броја аутора. Тако, док *Werner Bahner, Берлин, Einige spezifische Aspekte des rumanischen Wortschatzes in der Frühphase der romanischen Sprachentwicklung*, стр. 71—77, пока-

зује жељу да докучи бар делимично лексичко стање у преддијалектарном румунском језику, дотле се Иван Дурићанов, Sofia, *Булг. шина', скр. минути'*, бави етимологијом једне речи, а Радослав Катичић, Wien, „*Бог Хрвата*“ у *Константина Порфириогенита*, стр. 237—247, завршава се на једној прешци која је настала код прелазивача. Gerhard Rohlfs, Tübingen, *Ignote colonie slave sulle coste del Gargano*, стр. 419—422, даје извесне непознате словенске речи које су се у италијанизираном руху сачувале на обронцима Гаргана. Ту је онда и прилог Alexandru-a Rosetti-ја, Bucarest, *Etudes de vocabulaire*, стр. 423—424, који се задржава на постојању неких речи у источној Романији, којих иначе нема на Западу. С много инвенције је и Valeriu Rusu, Bucarest, „*Torna, torna fratre*“ dans la perspective de l'ethnographie balkanique, стр. 436—439, покушао да докаже на коме се локалитету могла јавити ова толико пута цитирана реченица. У исту област долази и покушај Alberta Zambonija, Padova, *Un'integrazione all' ERHSI: serbo-croato 'kavurma', 'kaurma', veneziano 'cavroman'*, стр. 539—541, који је на основу бројне научне литературе везао венецијанску реч за нашу.

Ономастички у ужем смислу посвећена су два рада. Тако, Henri Drape, Louvain, *Petar Skok et le Comité International des sciences onomastiques*, стр. 121—126, говори о интересовању проф. Скока за одржавање скупова са подручја ономастике, а Stanislaw Rospond, Wrocław, *Onomastica sacra у Новом завјету*, стр. 425—435, зауставља се на овом подручју у Еванђељу по Луци.

Етимологија је била и остала подручје интересовања многих аутора, па је тако и у тому који приказујемо. Док Идриз Ајети, Приштина, *Реч-две о достигнућима на пољу етимолошких студија албанског језика*, стр. 1—10, говори о ономе до чега се дошло током последњих година на овом подручју, дотле Петар Атанасов, Скопје, *Survivances latines en rou-*

main, стр. 29—32, указује на неке латинизме који су се сачували само у румунском. За Стјепана Бабића, Загреб, *Етимологија и творба ријечи у етимолошким рјечницима*, стр. 65—69, сам наслов довољно говори о предмету интересовања. Милован Gavazzi, Загреб, *Лексиколошки прилози*, стр. 161—166, даје извештај број етимологија. Овом подручју припада и прилог Johannes-a Hubschmid-a, Heidelberg, *Vorarbeiten für das rumänische Wörterbuch* (ограничено на реч *găsi* = 'trouver'), стр. 217—221. Ту је и рад Исмета Смановића, Бања Лука, *О етимологији и значењу неких особних имена у босанскохерцеговачкој муслиманској антропонимији* (стр. 466—473).

Топономастичка истраживања дошла су до изражаја у раду Антона Града, Љубљана, *Топономастички приписки*, стр. 175—179, који даје порекло неколико словеначких и хрватских топонима, док се Иван Петканов, Sofia, *Anthroponymes et toponymes roumains d'orgine bulgare*, стр. 387—392, бави сличном проблематиком.

Источном романитету посветио је свој прилог Haralambie Mihăescu, Bucaresti, *Remarques sur la romanité du sud-est de l'Europe*, стр. 325—330.

Грађење речи заступљено је прилогом Бориса Маркова, Скопје, *О суфиксу '-икште (-икште)' у албанском и 'иште' у словенским језицима*, стр. 317—324.

Два рада баве се проблемом калкова: René L'Hermite, Paris, *Postverbaux ou calques?*, стр. 273—275, показује како је понекад тешко развојити поствербал од калка, док се сличним проблемом бави и Witold Mănczak Krakow, *Russe 'devjanosto'*, стр. 309—315.

Теорија преводња дао је леп пример Moshe Altbauer, Jerusalem, *Sluxome uha slišax*, стр. 11—18, постављајући конкретно питање: „У каквој мјери пријевод из друге руке представља значајке библијског стила?“

Већи број радова тиче се лингвистичког посубивања. Ту је, најпре, прилог Агније Десницкаје,

Москва, *О проучавању турских елемената у лексичком саставу албанског језика — проблеми и задаци*, стр. 99—109. Нижу се потом Eugen Lozovan, København, *La „lèpre“ en Dacie?*, стр. 277—283, где је покушај да се одгонетне појава речи која значи „губа“ у румунском, па Жарко Муљачић, Берлин, *Su alcuni lessemi d'origine slava nei dialetti dell'Italia Meridionale*, стр. 331—340, који даје општи поглед на низ студија које су се појавиле са овог подручја после другог светског рата. Леп прилог на плану позајмљивања представља и рад Лије Магду, Нови Сад, *Лексички елементи српскохрватског порекла у језику румунских банатских писаца са краја XIX и почетка XX века*, стр. 285—289. Овом подручју припада и прилог Ioana Pătruța, Cluj — Napoca, *Dans le contexte des relations linguistiques slavo-roumaines*, стр. 375—377, у коме се користе словенске појаве да би се утврдило време формирања румунског језика. Нема сумње да ће пажњу заинтересованих привући и прилог Олега Н. Трубачова, Москва, *Kobyła — caballus — kaballes*, стр. 505—509, који указује на неоснованост приписивања ове речи словенском, јер је — на основу материјала који даје — треба тражити у трачком.

Интересантно је да је питања ма морфологије посвећено врло мало страница. Па уколико нисмо превидали нешто у овако богатом зборнику, том подручју би припадао једино прилог Марије Manoliu Manee, Davis (California), *Genetic Type versus areal coherence: rumanian case markers and the definite articles*, која се темељно зауставља на настајању румунског одређеног члана и на његове разлике од развоја на Западу.

Два прилога се задржавају на фонетским појавама. Аутор једног од њих је Andrei Avram, Bucarest, *Sur les nasales initiales préconsonantiques en roumain et en albanais*, стр. 33—43, где је

реч о заједничкој румунско-албанској појави која је ограничена него што се то обично мисли. Аутор другог рада је Петар Губерина, Загреб, који поставља питање: *La diphtongaison vegliote est -elle une diphtongaison romane?*, стр. 181—191, да би одмах дао на њега одговор, тј. да вељотски, на основу података које поседујемо, у својој најстаријој фази није познавао дифтонге, док је у следећој било само дифтонгирања у отвореном слогу, а тек у најновије време, почев од XIX века, оно се јавља и у затвореним слоговима, што је несумњиво утицај чакавских говора, богатих дифтонзима.

Два прилога су посвећена синтакси. Тако Момчило Д. Савић, Београд, *Moyens d'exprimer le temps passé dans le style scientifique des langues des peuples balkaniques*, стр. 449—460, говори о синтетичном и аналитичном исказивању одређеног односа у датом стилу истичући да су синтетични облици углавном у повлачењу. Митја Крубић, Љубљана, *Remarques sur la concordance des temps dans les langues romanes*, стр. 461—466, говорећи о овој појави, задржава се углавном на језичкој ситуацији у романским говорима Истре.

Ако нисмо назначили врло вредне прилоге који третирају небалканолошке и нелингвистичке области, не можемо а да не поменемо завршни прилог у овом тому из пера Валентина Путањца, Загреб, *Поговор о Петру Скоку и његову раду*, стр. 547—553, који је укратко изложио све области којима се бавио наш велики романиста и балканолог, сећање око кога је окупило многобројне сараднике из земље и иностранства.

У сваком случају, реч је о јединственом зборнику који неће моћи да пренебрегну не само посленици са подручја балканологије већ и са знатно ширег.

Момчило Д. Савић